

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้รายงานสรุปผลการวิจัย อันประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทภาคเหนือ จากประชากร 3 กลุ่มคือ กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทภาคเหนือ ตามความคิดเห็นของข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 2,937 คน ผู้นำท้องถิ่น 5,443 คน และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา 2,544 คน รวมจำนวน 10,924 คน การหากลุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายชั้นตอนสุ่มตัวอย่างได้จำนวน 577 คน แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างประชากรได้รับแบบสอบถามคืนมาทำการวิเคราะห์ จำนวน 445 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.12 โดยทางสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดอันดับที่ตามความประสงค์ของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าคะแนนความพึงประสงค์ด้วยค่าสถิติ "เอฟ" เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจึงทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยค่าสถิติ "เชฟเฟ่" แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุมากกว่า 45 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา มาจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาใน 4 กระทรวงหลักจำนวนร้อยละ 28.30, 44.70 และ 26.97 ตามลำดับ

2. ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือ

2.1 ลักษณะส่วนบุคคล

ด้านร่างกายและจิตใจกลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะเกี่ยวกับความซื่อตรงต่อตนเองและหน้าที่เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับการขยันขันแข็งในการทำงานและความโอบอ้อมอารีไม่เอาเปรียบ ตามลำดับ ส่วนค่าลักษณะที่เกี่ยวกับการออกกำลังกายสม่ำเสมอกลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับรูปร่างปีกบินท่าทางสง่าผ่าเผยและเสียงดังฟังชัด ตามลำดับ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกโอกาสเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือความกระตือรือร้นที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชน และการประสานความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ทำงานร่วมกัน ส่วนค่าลักษณะที่เกี่ยวกับความมีฐานะทางเศรษฐกิจดี กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับความมีฐานะทางเศรษฐกิจดี กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับการรื้อทศเวลาให้แก่ส่วนรวมมากกว่าครอบครัวของตนเองและการตอบสนองต่อความรู้สึกและท่าทีของบุคคลอื่นได้เหมาะสมตามลำดับ

ด้านความเป็นผู้นำ กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะเกี่ยวกับความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือการโน้มน้าวและกระตุ้นให้ครูภายในโรงเรียนทำงานร่วมกันจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์และความสามารถ โน้มน้าวให้บุคคลในท้องถิ่นสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนตามลำดับ ส่วนค่าลักษณะที่เกี่ยวกับการแนะนำให้ชาวบ้านทำสิ่งใหม่ ๆ ในด้านการทำมาหากินกลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับมีความมั่นใจในตนเองสามารถสั่งการอย่างเด็ดขาด และการมีความสามารถเกลี้ยกล่อมและจูงใจคน

2.2 ลักษณะด้านวิชาชีพ

ด้านระดับความรู้และประสบการณ์กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในลักษณะเกี่ยวกับความมีความรู้ ความสามารถ ทางการศึกษาเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือความมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี และการผ่านการศึกษาหรืออบรม เรื่องการวางแผนตามลำดับ ส่วนค่าลักษณะที่เกี่ยวกับการผ่านการ เป็นครูวิชาการของโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือความสำเร็จการศึกษาในสาขาบริหารการศึกษาและการมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในลักษณะเกี่ยวกับการมีความรู้และเข้าใจในหลักสูตรประถมศึกษาเป็นอย่างดีเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานภายในโรงเรียนและความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบงานภายในโรงเรียนตามลำดับ ส่วนค่าลักษณะที่เกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงิน กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือความรู้และเข้าใจกฎหมายเบื้องต้นและกฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและการมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศและสามารถนิเทศได้ ตามลำดับ

ด้านความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในลักษณะเกี่ยวกับการรู้เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือมีการมีความรอบรู้และปฏิบัติเป็นตัวอย่างดี และการรู้วิธีแสวงหาและใช้ทรัพยากรของหน่วยงานและท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่ตามลำดับ ส่วนค่าลักษณะที่เกี่ยวกับการยึดนโยบายอย่างเคร่งครัดในการปฏิบัติงานมากกว่าผลสำเร็จของงาน กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกข้อ รองลงมาคือการพูดภาษาถิ่นได้และการมีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลตามลำดับ

อย่างไรก็ตามค่าคะแนนเฉลี่ยทุกข้อและทุกด้านอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ค่อนข้างมากถึงมากที่สุดทั้งสิ้น

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้นำท้องถิ่น และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาในลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทภาคจนภาคเหนือ

3.1 ลักษณะส่วนบุคคล

ด้านร่างกายและจิตใจ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า

ลักษณะเกี่ยวกับการซื้อตรงต่อตนเองและหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่ากลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา มีความพึงประสงค์แตกต่างจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่าลักษณะ เกี่ยวกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่ากลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา มีความ พึงประสงค์แตกต่างไปจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านความเป็นผู้นำ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ลักษณะด้านวิชาชีพ

ด้านระดับความรู้และประสบการณ์ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเป็น รายข้อพบว่าลักษณะเกี่ยวกับการผ่านเป็นครูวิชาการโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนมาแล้ว ความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่ากลุ่ม ผู้นำท้องถิ่นมีความพึงประสงค์แตกต่างจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่าลักษณะเกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงินลักษณะเกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับการ นิเทศและสามารถนิเทศได้ และความรู้และเข้าใจกฎหมายเบื้องต้นและกฎหมายที่จำเป็นใน ชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ ทดสอบเป็นรายคู่พบว่ากลุ่มผู้นำท้องถิ่นกับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์ในการมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงินและลักษณะที่พึงประสงค์ในการมี ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศและสามารถนิเทศได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบเป็น

รายข้อพบว่าลักษณะเกี่ยวกับการพูดภาษาถิ่นใต้ และยึดนโยบายอย่างเคร่งครัดในการปฏิบัติงานมากกว่าผลสำเร็จของงาน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่ากลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในการพูดภาษาถิ่นใต้แตกต่างจากกลุ่มผู้นำท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการยึดนโยบายอย่างเคร่งครัดในการปฏิบัติงานมากกว่าผลสำเร็จของงาน ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคลที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือด้านร่างกายและจิตใจ

จากผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความซื่อตรงต่อตนเอง และหน้าที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับการขยันขันแข็งในการทำงาน และความโอ้ออมอารีไม่เอารัศเอาเปรียบ ตามลำดับ ส่วนลักษณะที่ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับต่ำคือลักษณะเกี่ยวกับการออกกำลังกายสม่ำเสมอ รองลงมาคือลักษณะเกี่ยวกับรูปร่างปกปิ่นท่าทางสง่าผ่าเผย และเสียงดังฟังชัดตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่ในอันดับสูงดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ม.ป.ป. 1-3 อ้างถึงใน นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และธรรมรส โยติคุณุชร) ที่ทรงพระราชนิพนธ์และพิมพ์พระราชทานแจกข้าราชการในพิธีตรุษสงกรานต์เมื่อ พ.ศ. 2457 ว่า "คุณลักษณะพิเศษสำหรับนักบริหารการศึกษา ควรจะมีความซื่อตรงต่อหน้าที่ และซื่อตรงต่อคนทั่วไป" เทพพนม เมืองแมน (กรมสามัญศึกษา 2522 : 8) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารไว้ว่า "ควรมีความซื่อตรงและยุติธรรม" และสตอกคิล (Stogdill 1974 : 62-63) ซึ่งสรุปไว้ว่า ผู้นำที่ประสบผลสำเร็จจะมีความซื่อสัตย์ สุจริต เพราะผู้ที่ซื่อสัตย์ สุจริต ย่อมมีความขยันหมั่นเพียรมีความรับผิดชอบตรงต่อเวลาสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารที่มีความซื่อตรงต่อตนเองและหน้าที่จะได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และยังได้รับความเคารพนับถือจากผู้ปกครอง

โดยทั่วไปด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอันจะทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับความขยันขันแข็งในการทำงาน นับว่าเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานไม่ว่างานด้านใดก็ตามผู้ที่มีความขยันขันแข็งในการทำงานต้องเป็นผู้ที่พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ และต้องเป็นผู้เอาใจใส่ในงานและบุคคลที่อยู่ในปกครอง ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีความขยันขันแข็งในการทำงาน แล้วย่อมเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมงานจะยอมรับนับถือยกย่องและมีความเกรงใจ ซึ่งสอดคล้องกับเทพพนม เมืองแมน (อ้างในกรมสามัญศึกษา 2522 : 2) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารไว้ตอนหนึ่งว่าผู้บริหารควรจะมีความจริงจังสนใจต่องาน นอกจากนี้ เซนและวิลเบอร์ (Shane and Wilber. 1967 : 517-519) ยังได้สรุปลักษณะของผู้บริหารไว้ว่าควรจะมี ความมานะ อุตุนและตั้งใจจริงในการทำงาน อุทัย ทิรัญโต (2515 : 15-18) ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของหัวหน้าคนที่จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการว่าควรจะมีลักษณะที่กระตือรือร้น มีความอดทนมานะบากบั่น และภิญโญ สาธร (2525 : 352-354) ได้กล่าวถึงการบริหารงานในสังคมไทยว่าผู้นำที่ดีควรมีลักษณะที่ขยันและอุทิศเวลาให้แก่งาน

ลักษณะเกี่ยวกับความโอบอ้อมอารีไม่เอาर्डเอาเปรียบเป็นอีกลักษณะที่พึงประสงค์อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากลักษณะดังกล่าวจะช่วยทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความเคารพนับถือและไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน ทศนะดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของแมกนุสัน (Magnuson. 1971 : 78-91) ที่พบว่าลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จควรต้องมีความเมตตาปราณีและเอื้ออาทรต่อผู้อื่นและธรรมรส โชตฤกษ์ (2524 : 82-83) ได้กล่าวถึงการคัดเลือกลักษณะและคุณสมบัติของผู้บริหารว่า ด้านนิสัยใจคอควรพิจารณาความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ประกอบด้วย

ส่วนลักษณะเสียงดังฟังชัด รูปร่างบึกบึนท่าทางสง่าผ่าเผยและการออกกำลังกายสม่ำเสมอ เป็นลักษณะที่ประชากรให้ความสำคัญอยู่ในอันดับต่ำแต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับถึงประสงคค์ค่อนข้างมากขึ้นไปทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประ โยชน์ จันทรโชติ (2520 : 72) ซึ่งรายงานว่าคุณสมบัติในด้านบุคลิกภาพมีความสำคัญน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมที่มุ่งไปในการทำงาน ความโอบอ้อมอารีไม่เอาर्डเอาเปรียบ มีความสำคัญมากกว่า เรื่องส่วนตัว เช่น บุคลิกภาพ การออกกำลังกาย เสียงดังฟังชัดตลอดจนรูปร่างท่าทาง ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถปรับปรุงได้ง่ายกว่า อีกทั้งบุคคลที่ร่วมงานด้วยมองไม่เห็นว่าเป็น

เป็นปัญหาและไม่คิดว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นลักษณะของบุคลิกภาพจึงน่าจะเป็น
ตัวเลือกในการคัดเลือกแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาได้น้อยกว่าตัวอื่น ๆ

ลักษณะส่วนบุคคลที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยากจน
ภาคเหนือด้านสังคมและมนุษยสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกโอกาสอยู่ในอันดับ
สูงกว่าลักษณะอื่น ๆ เพราะในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องเกี่ยวข้องกับ
สัมพันธ์กับบุคคลจำนวนมากเช่นผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน กรรมการศึกษาตลอดจนประชาชน
ในท้องถิ่น ซึ่งแต่ละบุคคลมีพื้นฐานทางการศึกษา ความต้องการ ประสบการณ์ ลักษณะนิสัย อารมณ์
 ฯลฯ ที่แตกต่างกันทำให้ความคิดของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ฉะนั้นถ้าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
เป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกโอกาส ย่อมทำให้การดำเนินงานไม่ว่าด้านใดของโรงเรียนประสบ
ผลสำเร็จสอดคล้องกับ จุใจ แสงพันธ์ (ม.ป.ป. : อ้างอิงมาจากบุญชู โรจนเสถียร ที่กล่าวถึง
ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ลักษณะของผู้บริหารที่พึงมีในการปฏิบัติหน้าที่ไปสู่ความสำเร็จว่า
ควรเป็นผู้ที่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ รู้จักกาลเทศะ และรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ให้เหมาะสมกับ
สถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีภาวะเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อนันต์ มาสวัสดิ์ (2518 : 44)
ได้วิจัยพบลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
ว่าควรจะสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี แซคส์ (Sachs. 1960 : 3) ได้กล่าวถึงลักษณะของ
ผู้บริหารที่ดีว่าจะต้องมีลักษณะที่มีความเข้าใจในสถานการณ์ของผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับ
สุโท เจริญสุข (2520 : 52) ได้กล่าวถึงผู้บริหารที่ดีควรอยู่ร่วมทำงานกับคนอื่นได้ดี สมบูรณ์
พรรณภาพ (2523 : 252) และแคทซ์ (Katz. 1955 : 33-42) ได้กล่าวถึงลักษณะมนุษยสัมพันธ์
ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารว่าประกอบด้วยความสามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ และเช่นเดียวกับสมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293-296) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความสามารถและทักษะของผู้นำที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพข้อหนึ่งว่า ควรมีความ
สามารถในการยืดหยุ่นได้ นักบริหารจะต้องมีความสามารถในการยืดหยุ่นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้
เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น ความสามารถในการยืดหยุ่นจะทำให้สามารถเข้ากับบุคคลอื่น ๆ
ได้ดี

ส่วนลักษณะด้านการประสานความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ทำงานร่วมกัน ประชากรให้ความสำคัญ
สำคัญเป็นอันดับ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังมีขนาดใหญ่หรือมีความสลับซับซ้อนมากเท่าใด

ผู้บริหารโรงเรียนย่อมจะต้องมีความสามารถในการเข้ากับบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เป็นเงาตามตัว การสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ร่วมงานก่อให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่ง ชัยมุสิก เขมมนท์ (2522 : 4) ได้อ้างถึงสมาคมการจัดการแห่งสหรัฐอเมริกา (American Management Association) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารธุรกิจมากกว่าสองร้อยคน ต่างลงความเห็นพร้อมกันว่า ความสามารถในการประสานความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ทำงานเป็นทักษะที่สำคัญของผู้บริหาร หากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความสามารถประสานความเข้าใจอันดีกับทุกฝ่ายแล้ว บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องจะรู้จักและเข้าใจตัวผู้บริหารมากขึ้นตามลำดับ จะทำให้ผู้ร่วมงานทำงานอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ โดยแต่ละคนมีความพึงพอใจต่อกันและกัน ยิ่งประชาชนในท้องถิ่นด้วยแล้วผู้บริหารควรเห็นความเข้าใจอันดีต่อครูโรงเรียนอย่างยิ่ง เพราะโรงเรียนกับชุมชนควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม หากโรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อกันต่างฝ่ายต่างก็ได้รับประโยชน์และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จุงใจ แสงพันธ์ (อ้างอิงมาจาก บุญชู โรจนเสถียร ม.ป.ป. : ไม่มีเลขที่หน้า) ซึ่งกล่าวถึงลักษณะที่ผู้บริหารจะพึงมีข้อหนึ่งเกี่ยวกับการสร้างเกลียวสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นว่าหัวหน้าหรือผู้บริหารที่ดีแล้วรู้จักสร้างเกลียวสัมพันธ์ระหว่างงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการติดตามใต้อาจารย์แจ้งปรับความเข้าใจและคอยติดตามผลงานที่ผู้ใต้บังคับช้ญชากำลังปฏิบัติอยู่ทุกชั้นตอน หัวหน้าควรหาโอกาสสังสรรค์กับลูกน้องและคุยกันฉันท์ญาติมิตรสนทนอกเวลางานให้ลูกน้องได้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นอยู่ในสำนักงาน ซึ่ง ชุมพล สวัสดิยากร (2520 : 328-331) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้บริหาร เช่นเดียวกันว่าควรเป็นผู้ที่ประชาสัมพันธ์และประสานงานที่ดี และดอลล์ (Doll 1978 : 153-155) ได้สรุปว่าผู้นำทางการศึกษามีลักษณะที่เอาใจเขามาใส่ใจเรา ผู้นำควรมีความรู้สึกไวต่อความต้องการหรืออารมณ์ของสมาชิกในกลุ่มมิได้มองผู้ใต้บังคับบัญชาในฐานะที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น จะต้องมองในฐานะที่เป็นคนมีจิตใจ มีความคิด มีความต้องการส่วนตนด้วย

ลักษณะเกี่ยวกับความกระตือรือร้นที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชนเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ประชากรให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรุณ วัชรธรรม (2517 : 207-211) ได้ศึกษาพบว่าลักษณะที่ดีของผู้นำประการหนึ่งคือต้องมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือหรือทำงานหมายถึงการเป็นผู้มีจิตใจจดจ่อสนใจที่จะปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีความรักงานให้สำเร็จและทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้วยแล้ว ควรจะให้ความสำคัญกับชุมชนอย่างกว้างขวางเพราะการจัดการศึกษาให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาไปเท่าที่ความสามารถจะอำนวยให้ นั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่สำคัญคือจากชุมชน

โรงเรียนกับชุมชนจึงต้องมีความใกล้ชิดและความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นนักเรียนจึงจะได้รับผลการศึกษาดูตามความมุ่งหมายของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นผลสำเร็จในการบริหารการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงควรแสดงความกระตือรือร้นที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชนอยู่เสมอ ชุมชนจึงจะเห็นความสำคัญและเคารพนับถือมากขึ้นอันจะเป็นการสร้างศรัทธาต่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ อับราฮัม ลิงคอล์น ได้กล่าวไว้ว่า "เมื่อมีมติมหาชนแล้วก็ยากที่จะทำลายได้ แต่ถ้าขาดมติมหาชนแล้วก็ยากที่จะทำงานได้สำเร็จ" ประทีป สยามชัย (2526 : 57) ซึ่งหมายความว่าถ้าโรงเรียนขาดการสนับสนุนจากประชาชนแล้ว ก็ยากที่จะจัดการศึกษาได้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ โนลท์ (Nolte. 1966 : 385-398) ที่ว่าลักษณะของผู้บริหารเด่น ๆ ที่จะทำให้เป็นผู้มีความสามารถในการทำงานได้ดีข้อหนึ่งคือมีความตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อุทัย หิรัญโต (2515 : 15-18) และสเปน (Spain. 1956 : 19) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บริหารที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการข้อหนึ่งคือต้องมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และสอดคล้องกับผลการค้นคว้าของ สโตกคิลล์ (Stogdill. 1974 : 7-16) ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำข้อหนึ่งว่า ควรจะเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและให้ความร่วมมือในการทำงานเช่นอำนวยความสะดวก ร่วมประสานงาน ให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับการตอบสนองต่อความรู้สึกและท่าทีของบุคคลอื่นได้เหมาะสม การอุทิศเวลาให้แก่ส่วนรวมมากกว่าครอบครัว และความมีฐานะทางเศรษฐกิจ ประชากรให้ความสำคัญในอันดับต่ำกว่าลักษณะอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสังคมไทยยังมีความเห็นอกเห็นใจหัวหน้าครอบครัว การที่ครอบครัวมีความสุข สงบร่มเย็นเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ เพราะงานบริหารคือชีวิตของผู้บริหาร ชีวิตที่สมบูรณ์แข็งแรงย่อมต้องอาศัยครอบครัว เพราะครอบครัวก็คือชีวิต ความสุขในครอบครัวทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบระมัดระวัง สุขุมในการทำงานแม้ว่าส่วนรวมจะมีความสำคัญมากผู้บริหารก็ควรจะมีเวลาให้ความสุขในครอบครัวอย่างเพียงพอทำให้ประชากรมองเห็นความสำคัญของครอบครัวมากขึ้น ส่วนความมีฐานะทางเศรษฐกิจประชากรให้ความสำคัญค่อนข้างต่ำ เพราะเห็นว่าคุณธรรมและน้ำใจย่อมมีค่ามากกว่าทรัพย์สินเงินทอง แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงย่อมเป็นที่เคารพนับถือมากยิ่งขึ้น

ลักษณะส่วนบุคคลที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่บางจนภาคเหนือ
ด้านความเป็นผู้นำ

จากผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะเกี่ยวกับความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่สูงกว่าลักษณะอื่น ๆ ในด้านความเป็นผู้นำซึ่งสอดคล้องกับ โนลท์ (Nolte. 1966 : 385-398) ได้เสนอแนะลักษณะของผู้บริหารที่สามารถทำงานได้ดีว่าควรมีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีวิธีดำเนินงานอย่างฉลาด เช่นเดียวกับ จากอบสัน ลอกสตัน และ รีกแมน (Jacobson Logsdon and Wiegman. 1973 : 40-44) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูใหญ่ไว้ตอนหนึ่งว่า ต้องมีความเฉลียวฉลาดและมีไหวพริบในการบริหาร สามารถจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าอย่างฉลาดและสามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลันถูกต้อง สมบูรณ์ พรรณภาพ (2523 : 252) ได้กล่าวถึงลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารข้อหนึ่งว่าควรประกอบด้วยความสามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สเปน (Spain. 1956 : 19) และธรรมรส โยตฤณธร (2524 : 82-83) ได้เน้นลักษณะส่วนตัวในการเป็นผู้นำที่ดีสอดคล้องกันว่าควรมีความเฉลียวฉลาดและมีไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้รวดเร็ว และสมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293-296) มีความเห็นว่าความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้นำที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับความสามารถในการวินิจฉัย เป็นความสามารถที่สำคัญของผู้บริหารที่ต้องขึงใจ ใคร่ครวญเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลบนฐานข้อมูลที่ต้องการและด้านความฉับไว ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นลักษณะที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้กับทุก ๆ คนแต่อาจสามารถสร้างขึ้นมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้และการทำงาน ต้องเป็นคนช่างสังเกตและวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นลักษณะพิเศษที่จะทำให้เป็นผู้บริหารที่เด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือกับคนทั้งปวง

ลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการโน้มน้าวและกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนทำงานร่วมกัน จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นลักษณะที่ประชากรจัดให้อยู่ในอันดับที่สูงเป็นอันดับสอง ด้านความเป็นผู้นำด้วยเหตุที่ผู้นำจะต้องบำรุงขวัญของครูโดยการเอาใจใส่ในสวัสดิการ สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น ให้เข้าใจในภารกิจที่ปฏิบัติอย่างแจ่มแจ้ง รู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้ร่วมงาน ยกย่องในความสำเร็จ ความคิดริเริ่ม ให้ออกใจในงานที่ได้รับมอบหมายและประชุมชี้แจง ผูกอบรมตามควรแก่โอกาส จากผลการวิจัยของสงวน ช่างฉัตร (2520 : 61) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์ในวิทยาลัยครู พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์ในส่วนภูมิภาคที่มีความสำคัญยิ่งได้แก่ สวัสดิการ สุขภาพทางกายและจิตใจ ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์ รายได้ ความมั่นคงปลอดภัย ความยอมรับนับถือของเพื่อนร่วมงานและความรู้สึกในการประสบผลสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เซนและวิลเบอร์ (Shane and Wilber. 1957 : 517-519) ได้สรุปลักษณะของผู้บริหารไว้ตอนหนึ่งว่าควรจะเป็นผู้ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานของตนได้อย่าง

เต็มทีและสอดคล้องกับ อุทัย ทิรัญโต (2515 : 15-18) ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่จะเป็นหัวหน้าคนว่าควรจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเกลี้ยกล่อมให้คนอื่น ๆ ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจประสิทธิภาพของงานจะสูงกว่าการสั่งการให้ทำด้วยความคับข้องใจ

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการโน้มน้าวให้บุคคลในท้องถิ่นสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ประชากรพึงประสงค์ให้มีในผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในอันดับสูง อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชนมีหน้าที่จัดประสบการณ์ บรรยากาศ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อจะได้ทำเป็นแนวทางดำเนินชีวิตในสังคมเป็นการเตรียมคนของชุมชนให้มีคุณภาพ โรงเรียนกับชุมชนจึงต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้ที่สามารถดึงชุมชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากที่สุด การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารการศึกษาของโรงเรียนสำเร็จผลตามความมุ่งหมาย ดำเนินงานการศึกษาไปได้ด้วยดี มีคุณภาพตามความต้องการในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุภรณ์ ศรีพหล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526 : 299-301) ได้กล่าวถึงโรงเรียนในชุมชนตอนหนึ่งว่า โรงเรียนควรจะหาวิธีนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมดำเนินกิจกรรม แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการจัดโรงเรียนและในทำนองเดียวกันโรงเรียนก็ต้องให้ความช่วยเหลือส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและให้บริการต่าง ๆ แก่ประชาชนเช่นเดียวกัน

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับมีความมั่นใจในตนเองสามารถสั่งการอย่างเด็ดขาด ลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการเกลี้ยกล่อม จูงใจคน และลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการแนะนำให้ชาวบ้านทำสิ่งใหม่ ๆ ในด้านการทำมาหากิน เป็นลักษณะที่ประชากรให้ความสำคัญอยู่ในอันดับต่ำกว่าลักษณะอื่น ๆ แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะเหล่านี้อยู่ในระดับพึงประสงค์ค่อนข้างมากขึ้นไป ทั้งสิ้นก็ตาม จะเห็นได้ว่าประชากรพึงประสงค์ลักษณะที่เกี่ยวกับการสั่งการหรือชักชวนให้ทำงานโดยที่ชาวบ้านไม่ทราบวัตถุประสงค์ต่ำกว่าลักษณะอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความต้องการในความเป็นประชาชนไทย เนื่องจากงานทุกอย่างน่าจะเกิดขึ้นจากการร่วมกันคิดร่วมกันทำ ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เพราะมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงเกิดความรู้สึกหวงแหน และหวังดีทุกคนมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ ยกย่องเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน ย่อมมีความพอใจในงานและสภาพที่เป็นอยู่ เพราะฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรเป็นผู้ที่ยึดวิธีการสายกลางเป็นนักประนีประนอม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การบริหารงานจะได้ผลดีและสร้างบรรยากาศในการทำงานมากกว่าแบบอื่น ๆ

ลักษณะด้านวิชาชีพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ
ด้านระดับความรู้และประสบการณ์

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะเกี่ยวกับความมีความรู้ความสามารถทางการศึกษาประชากรให้ความสำคัญสูงกว่าลักษณะอื่น ๆ ในด้านเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารที่เฉลียวฉลาด มีความรู้เหนือกว่าครูอื่น ๆ ดังเช่นที่พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 66) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าปริญญาจะไม่ใช่เครื่องประกันว่าผู้บริหารผู้นั้นจะสามารถทำงานได้ผลดีก็ตาม แต่เป็นเครื่องแสดงถึงความสามารถทางสติปัญญา ผู้บริหารที่มีความสามารถทางการศึกษาจะเป็นการสร้างความมั่นใจและการยอมรับนับถือ ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้หากคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมยอมรับนับถือในสังคมไทยแล้วจะเห็นได้ว่า สังคมไทยในปัจจุบันไม่ค่อยจะยอมรับความเหนือกว่าในระดับเดียวกัน หรือไม่ค่อยจะยอมรับผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกันขึ้นมาเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารวิจัยของ อภิรมย์ ฅ นคร (2521 : 12-13) เทพนคร เมืองแมน (กรมสามัญศึกษา 2522 : 8) นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2522 : 216-217) สเปน (Spain. 1956 : 19) สัตต์ (Stadt. 1973 : 49-53) สตอกคิลล์ (Stogdill. 1974 : 7-16) และดอลล์ (Doll. 1978 : 153-155) ซึ่งกล่าวถึงคุณสมบัติข้อหนึ่งของผู้บริหารว่าควรประกอบด้วยความสามารถเฉลียวฉลาด เขียวปัญญาดี มีความคิดอ่านเฉียบแหลม มีความสามารถเหนือผู้อื่น ไม่ว่าจะ เป็นทักษะเชิงเทคนิคหรือความรู้เกี่ยวกับองค์การ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ที่มีสติปัญญาสูงย่อมมีความสามารถมากกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำ ไม่ว่าจะ เป็นความสามารถในการทำงาน การรับรู้ การปรับตัว การแก้ปัญหาและการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจะเป็นผู้มีสติปัญญาสูงกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไป

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับความมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี ประชากรจัดให้อยู่ในอันดับที่สูงเนื่องจากประสบการณ์ในการสอนจะทำให้ผู้บริหารได้ทักษะและแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน รู้จักคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งพนัส หันนาคินทร์ (2513 : 48) ได้กล่าวยืนยันว่าประสบการณ์ในการสอนมีความสำคัญมากในการเป็นครูใหญ่ การได้ผ่านการสอนมาย่อมมีความรอบรู้ ประสบการณ์การสอนจะทำให้ครูใหญ่เข้าใจปัญหาการเรียนการสอนและสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริงมีความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงานที่ทำหน้าที่สอน มีความรู้ในงานของโรงเรียนทุกประเภทเป็นอย่างดีและสามารถที่จะเข้าใจวิธีปฏิบัติงานและวิธีการของผู้ผู้ใต้บังคับบัญชาดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับฟาโยล (Fayol 1971 : 7) ลุทย์ หิรัญโต (2515 : 15-18) และ พนัส หันนาคินทร์ (2513 : 47-49) ซึ่งได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูใหญ่ไว้ตอนหนึ่งว่า การผ่านงานหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนย่อมมีความรอบรู้ประสบการณ์ช่วยให้

เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น อย่างไรก็ตามประสบการณ์อย่างเดียวย่อมไม่พอ ผู้ที่เคยเห็นเขาทำงานโดยไม่ทราบหลักการ สิ่งที่ได้จากประสบการณ์ก็คือ การทำตามที่ได้เห็นแต่บุคคลที่มีทั้งหลักการหลักวิชาและประสบการณ์ย่อมเป็นเครื่องประกันได้ว่างานของเขาควรก้าวหน้าไปในทางที่ดี

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับการผ่านการศึกษ อบรม เรื่องการวางแผนเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ประชากรให้ความสำคัญอยู่ในอันดับสูง ทั้งนี้เพราะการวางแผนย่อมหมายถึงการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรและมีความต้องการที่จะให้หน่วยย่อยทำงานอย่างประสานกันอย่างไร เพื่อให้งานของส่วนรวมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น การวางแผนย่อมจะลดการบริหารอย่างตามบุญตามกรรมลงไปให้เหลือน้อยที่สุด พันธ์ หันนาคินทร์ (2526 : 27) สอดคล้องกับ อุทัย ทิรัญโต (2523 : 79) ที่กล่าวถึงการวางแผนว่าเป็นกระบวนการบริหารกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะการวางแผนเป็นการใช้สติปัญญาและวิจรรย์ญาณวิเคราะห์เหตุการณในอนาคตแล้วกำหนดวิธีดำเนินงานไว้ล่วงหน้าอย่างมีเหตุผลและเหมาะสมแทนที่จะปล่อยให้การปฏิบัติงานเป็นไปหรือเกิดขึ้นตามยถากรรม เช่นเดียวกับ โนลท์ (Nolte, 1966 : 385-398) และแมกนุสัน (Magnuson, 1971 : 78-91) ได้วิจัยลักษณะของผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จข้อหนึ่งว่าควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการวางแผนและการจัดระเบียบงาน

ลักษณะด้านวิชาชีพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทภาค
ภาคเหนือด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะเกี่ยวกับความมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรประถมศึกษา เป็นอย่างดีประชากรให้ความสำคัญสูงกว่าลักษณะอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เด็กที่อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาทุกฝ่ายทุกระดับทั้งผู้บริหาร ผู้นิเทศติดตามผล ผู้ประเมินผลครูใหญ่ ครู ผู้ปกครองนักเรียนต้องรู้หลักสูตรความรู้เรื่องหลักสูตรของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไม่จำเป็นต้องลึกซึ้งและกว้างไกลเท่าเทียมกัน เพราะแต่ละคนแต่ละฝ่ายมีบทบาทที่แตกต่างกัน แต่ซึ่งสำคัญหรือความเข้าใจที่ตรงกัน กล่าวคือทุกคนมองเห็นหลักสูตรเหมือนกันและใช้หลักสูตรไปในแนวทางเดียวกันเพื่อที่จะสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาจากโรงเรียนไปถึงจุดหมายปลายทางเดียวกัน ครูใหญ่ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน ต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรลึกซึ้งมากกว่าคนอื่น ๆ เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรครูใหญ่สามารถชี้แจงแนะนำและทำความเข้าใจให้กับครูและ

คนอื่น ๆ ได้ อีกทั้งเป็นหน้าที่ที่ครูใหญ่จะต้องหาทางสนับสนุนส่งเสริมและช่วยเหลือครูในโรงเรียนของตนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรทุก ๆ ทาง ดังนั้นครูใหญ่จึงควรเป็นบุคคลที่คอยอำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนร่วมมือกับคณะครูนักเรียนและบุคคลภายนอกอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป็นที่ปรึกษาครูทั้งด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการระบบงานภายในโรงเรียนเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ประชากรพึงประสงค์ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากงานภายในโรงเรียนมีหลายประเภท นอกจากงานด้านการบริหารการเรียนการสอนอันเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องมีความสามารถในด้านการเงินและงบประมาณ วัสดุงานธุรการ เข้าใจระเบียบข้อบังคับและวิธีปฏิบัติของทางราชการอย่างลึกซึ้งตลอดจนการติดต่อประสานสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป งานทั้งหลายเหล่านี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความสามารถจัดวางระบบระเบียบและผู้รับผิดชอบเบื้องต้นเป็นอย่างดี กิจกรรมทั้งหลายภายในโรงเรียนจึงจะดำเนินไปได้ได้อย่างเรียบร้อยและมีผลดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนันต์ มาสวัสดิ์ (2518 : 43-44) ซึ่งวิจัยพบว่าคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกข้อหนึ่งว่าควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน จุมพล สวัสดิ์ยากร (2520 : 328-331) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารไว้ว่า ควรจะเป็นผู้ที่วางแผนการปฏิบัติงาน จัดระเบียบองค์การและจัดตัวบุคคลให้เข้ากับงาน ควบคุมการใช้จ่ายเงิน การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน การควบคุมบัญชาผู้ร่วมงาน ให้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน

ลักษณะด้านวิชาชีพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือด้านความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะที่เกี่ยวกับการรู้เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประชากรให้ความสำคัญอยู่ในอันดับที่สูงกว่าลักษณะอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนก็ได้อาศัยโรงเรียนในการพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพเป็นศูนย์กลางงานวิชาการแขนงต่าง ๆ ในชุมชน ดังนั้นโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การติดต่อสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นช่องทางทำให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาไปได้ด้วยความสะดวก ได้ผลตามความต้องการ งานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เดวิด วัชชนะกุล (2524 : 102-122) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารได้จัดให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกได้แก่ความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และเกี่ยวกับเรื่องนี้ โนลท์ (Nolte, 1966 : 385-398) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าผู้บริหารที่ดีควรมีลักษณะที่สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปได้ง่าย เช่นเดียวกับ จอห์น ดี ร็อกกี้เฟลเลอร์ (John D. Rockefeller) กล่าวว่า "....ภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ข้าพเจ้าจะให้ความสำคัญกับความสามารถในการเข้ากับคนให้มากกว่าความสำคัญด้านอื่น (ประชุม รอคประเสริฐ 2525 : 85-86) การเข้ากับคนก็คือการมีมนุษยสัมพันธ์กับคนนั่นเอง ซึ่งคำกล่าวนี้จึงสนับสนุนผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ค่อนข้างสูง

ลักษณะเกี่ยวกับมีความรอบรู้และปฏิบัติเป็นตัวอย่างได้ เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ประชากรให้ความสำคัญในอันดับสูงอาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องเป็นผู้ที่สามารถนำเอาความรู้หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคน สภาพการณ์ สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมความสามารถเช่นนี้ผู้บริหารจะต้องสร้างสมประสบการณ์มามากจึงจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการค้นคว้าของ พน์ส หันนาคินท์ (2513 : 48) จากอบสัน ลอกสตัน และวิกแมน (Jacobson Logsdon and Wiegman, 1973 : 43-44) ธิญโญ สาธ (2523 : 325-354) สมบูรณ์ พรหมภาพ (2524 : 251-252) แคทส์ (Kagz, 1955 : 32-44) สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293-296) และวิจิตร วรุตบางกูร (2523 : 79-80) ซึ่งสรุปผลสอดคล้องกันประการหนึ่งว่าลักษณะของผู้บริหารที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ในด้านนั้นมาก่อน ความรู้และประสบการณ์จะทำให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์ได้ มองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ จนสามารถนิเทศได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีทุกด้านของผู้อื่นได้

ส่วนลักษณะเกี่ยวกับการรู้วิธีแสวงหาและใช้ทรัพยากรของหน่วยงานและท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่ ประชากรให้ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูง เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยากจนมักจะขาดแคลนทรัพยากรไปเสียทุกอย่างความสามารถในการดัดแปลงทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์จึงเป็นลักษณะที่ทุกคนถึงประสงค์และคิดเช่นเดียวกันนี้ สตอกคิลล์ (Stogdill, 1974 : 4-16) ได้รวบรวมผลการวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำสรุปไว้ตอนหนึ่งว่าผู้นำควรมีความสามารถริเริ่มสิ่งใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน มีจินตนาการที่สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงประยุกต์ของเก่าให้เป็นของใหม่ที่น่าสนใจได้

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้นำท้องถิ่น
และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาในลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงประสงค์ของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม
ในลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะด้านวิชาชีพ ไม่มีความแตกต่างกันในส่วนรวมเลยไม่ว่าจะวิเคราะห์
ในด้านใดก็ตาม แต่เมื่อวิเคราะห์ในส่วนลึกแต่ละด้าน เป็นรายข้อพบลักษณะบางประเด็นที่ประชากร
ทั้ง 3 กลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงประสงค์แตกต่างกันบ้าง ซึ่งมีจำนวนน้อยจากผลการวิเคราะห์
ความแปรปรวนดังกล่าวมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นพัฒนามาจากการสัมภาษณ์ ถึงลักษณะที่พึง
ประสงค์โดยทั่วไปเมื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีลักษณะใดเลย
ที่ประชากรให้ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่า ความพึงประสงค์ค่อนข้างมากในทุกกลุ่มประชากร
ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่ากลุ่มประชากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม
ข้าราชการใน 4 กระทรวงหลัก กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนก็ตามต่างมีความคิดเห็น
สอดคล้องกันว่าลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 60 ลักษณะอยู่ในระดับพึงประสงค์
ค่อนข้างมากขึ้นไปทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นต่อผู้บริหารทั้งสิ้นไม่ว่า
จะเป็นลักษณะส่วนบุคคลด้านต่าง ๆ เช่นด้านร่างกายและจิตใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านความเป็น
ผู้นำ หรือลักษณะด้านวิชาชีพ เช่น ระดับความรู้และประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ และด้าน
ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ต่างจำเป็นต้องสอดคล้องประสานสัมพันธ์กันไปหากขาดด้านหนึ่ง
ด้านใดย่อมทำให้เป็นผู้บริหารที่ดีได้ยาก ซึ่งแต่ละลักษณะดังกล่าวได้มีนักวิชาการได้ค้นคว้าและแสดง
ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีและสามารถปฏิบัติงานได้รับผลสำเร็จ
ดังได้อภิปรายมาแล้วในตอนต้น ๆ

มีข้อย่อในด้านมนุษยสัมพันธ์ลักษณะเกี่ยวกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจ และด้านความรู้
เกี่ยวกับวิชาชีพลักษณะเกี่ยวกับการนิเทศและสามารถนิเทศได้ ที่กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการ
ประถมศึกษาทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยกลุ่มข้าราชการ
ที่เกี่ยวข้องมีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงประสงค์ในลักษณะดังกล่าวต่ำกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการมีฐานะทางเศรษฐกิจ ย่อมทำให้มีฐานะทาง

สังคมที่ควาย เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับสโตกคิลล์ (Stogdill, 1974 : 7-16) ซึ่งได้รวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ สรุปไว้ข้อหนึ่งว่าผู้นำควรมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี มีฐานะพอเลี้ยงตัวเองให้อยู่ในระดับเดียวกันหรือดีกว่ากลุ่มไม่มีหนี้สินหรือหนีบิยืมเพื่อนร่วมงาน จนทำให้ฐานะตำแหน่งในสังคมค่อยลง ส่วนลักษณะเกี่ยวกับการนิเทศนั้นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนแสดงความพึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ อาจเป็นเพราะการนิเทศเป็นลักษณะที่จำเป็นประการหนึ่งของการบริหารเป็นขบวนการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหาร ซึ่ง ดอลลี (Doll, 1968 : 153-155) และ จากอบสัน ลอกสตอน และริกแมน (Jacobson Logsdon and Wiegman, 1973 : 40-44) ได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าผู้ที่จะเป็นครูใหญ่นั้นควรมีคุณสมบัติที่สามารถเป็นผู้นิเทศงานภายในโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ยอมรับรูปแบบที่ดื้ออื่น ๆ มากกว่าที่จะยึดแบบที่ตนเองมีความชำนาญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรที่พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวและลักษณะวิชาชีพ เพื่อประกอบการพิจารณาการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจนดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล ด้านร่างกายและจิตใจควรเป็นผู้ที่มีความซื่อตรงต่อตนเอง และหน้าที่ ชันชันแข็งในการทำงานและโอ้อ้อมอารีไม่เอาวัดเอาเปรียบ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกโอกาส ประสานความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ทำงานและกระตือรือร้น จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชน ด้านความเป็นผู้นำควรเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ โน้มน้าวและกระตุ้นให้ครูภายในโรงเรียนทำงานร่วมกันจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ลักษณะด้านวิชาชีพ เกี่ยวกับระดับความรู้และประสบการณ์ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี และผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี เรื่องการวางแผนมาแล้วเกี่ยวกับความรู้ด้านวิชาชีพ ควรมีความรู้และเข้าใจในหลักสูตรประถมศึกษาเป็นอย่างดี มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานภายในโรงเรียน และมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ การบำรุงขวัญและการพัฒนาคนภายในโรงเรียนเกี่ยวกับความสามารถด้านการปฏิบัติงาน ควรรู้เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความรอบรู้และปฏิบัติเป็นตัวอย่างได้ และรู้จักแสวงหาและใช้ทรัพยากรของหน่วยงานและท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่

1.2 ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรจะเพิ่มการประเมินลักษณะด้านคุณธรรม ความประพฤติและความรับผิดชอบมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเรื่องลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานเพื่อ เปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ว่าลักษณะที่พึงประสงค์ เหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จของงานแตกต่างกันหรือไม่เพียงไร

2.2 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าความต้องการที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม ความ ประพฤติและความรับผิดชอบมีระดับที่พึงประสงค์สูง ควรจะได้ศึกษามุ่งเฉพาะเรื่องให้สามารถที่ จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงใช้ให้เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ด้วยวิธีการแยกตัวประกอบ (Factor Analysis) เพื่อให้ทราบว่าลักษณะใดแตกต่างหรือเหมือนกับลักษณะอื่น ซึ่งอาจ จะทำให้องค์ประกอบในแต่ละลักษณะลดลง และมีความเที่ยงตรง (Validity) สูงขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย